

Turizm Rehberliği Öğrencilerinin Zaman Yönetimi Becerilerinin Belirlenmesi (Determining the Time Management Skills of Tourism Guiding Students)**

Ece Özge PAMUK ^a , Özlem KÖROĞLU ^b , * Beste DEMİR ^b

^a Balıkesir University, Institute of Social Sciences, Department of Tourism Guidance, Balıkesir/Türkiye

^b Balıkesir University, Faculty of Tourism, Department of Tourism Guidance, Balıkesir/Türkiye

Makale Geçmişi

Gönderim Tarihi: 18.08.2025

Kabul Tarihi: 14.01.2026

Anahtar Kelimeler

Zaman yönetimi becerileri

Zaman yönetimi ölçeği

Akademik başarı

Turizm rehberliği öğrencileri

Öz

Başarılı bir tur programının yürütülmesinde zamanın etkin kullanımı kritik bir unsur olarak öne çıkmaktadır. Bu çalışmanın amacı, turizm rehberliği lisans programında öğrenim gören öğrencilerin zaman yönetimi becerilerinin değerlendirilmesidir. Araştırma, Balıkesir Üniversitesi Turizm Fakültesi Turizm Rehberliği Bölümünde eğitim gören 164 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada, nicel araştırma yöntemlerinden biri olan anket tekniği kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak Bretton ve Tesser'ın (1991) geliştirdiği ve Alay ve Koçak (2003) tarafından Türkçe'ye uyarlanan “Zaman Yönetimi Ölçeği”nden yararlanılmıştır. Elde edilen bulgular doğrultusunda, öğrencilerin zaman yönetimi becerilerinin genel olarak olumlu düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Ancak ölçeğin zaman harcattırıcılar gibi alt boyutlarında, öğrencilerin güçlük yaşadığı görülmüştür. Öğrencilerin zaman planlamasında başarılı olmalarına karşın, dikkat dağınıklığı, erteleme davranışı ve plansızlık gibi etkenlerden olumsuz yönde etkilendikleri belirlenmiştir. Demografik değişkenler ile zaman yönetimi becerileri arasında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. Bununla birlikte, etkili zaman yönetiminin akademik başarı üzerinde dolaylı bir destekleyici unsur olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma bulguları, zaman yönetimi konusundaki eğitimlerin, öğrencilerin hem akademik performanslarını hem de mesleki yeterliliklerini artırmada önemli bir rol oynayabileceğini göstermektedir.

Keywords

Time management skills

Time management scale

Academic achievement

Tourism guiding students

Makalenin Türü

Araştırma Makalesi

Abstract

Effective use of time is highlighted as a critical factor in the successful execution of a tour program. The aim of this study is to evaluate the time management skills of undergraduate students enrolled in a tourism guiding program. The research was conducted with 164 students studying in the Department of Tourism Guiding at the Faculty of Tourism, Balıkesir University. The study employed the survey method, which is one of the quantitative research techniques. As the data collection tool, the Time Management Scale developed by Britton and Tesser (1991) and adapted into Turkish by Alay and Koçak (2003) was used. Based on the findings, it was determined that students generally possess a positive level of time management skills. However, in certain sub-dimensions of the scale—particularly the “time wasters” dimension—students were found to experience difficulties. Although they were successful in time planning, students were negatively affected by factors such as distraction, procrastination, and lack of planning. No statistically significant differences were found between demographic variables and time management skills. Nonetheless, effective time management was found to be an indirect supportive factor for academic success. The findings of the study suggest that training on time management plays an important role in improving both the academic performance and professional competencies of students.

* Sorumlu Yazar

E-posta: beste.demir@balikesir.edu.tr (B. Demir)

** Bu çalışma; 15-16 Mayıs 2025 tarihlerinde Aksaray Üniversitesi Turizm Fakültesi ev sahipliğinde gerçekleştirilen VII. Ulusal Turist Rehberliği Kongresinde “özet bildiri” olarak sunulan metnin genişletilmiş halidir.

GİRİŞ

Zaman, herkesin deneyimlediği fakat fiziksel olarak görünmeyen soyut bir kavramdır (Altuntaş & Kayıhan, 2013; Passig, 2005). Zamanın geri döndürülemez olması ve başka bir şeyle ikame edilememesi onu özel bir kaynak kılmaktadır (Adair, 2006; Caz & Tunçkol, 2015). Yaşanılan her an tek olma özelliği taşımaktadır. Bu sebeple zamanın etkili ve verimli kullanılması zaman yönetimi kavramının oluşmasına neden olmuştur. Zamanın yönetimi, özellikle günümüzün hızlı ve yoğun yaşam temposu içinde daha da kritik bir hal almıştır. Yaşamın hızla akmasıyla birlikte bireylerin bu kaynağı verimli kullanabilme olasılığı giderek azalmaktadır. Buna ek olarak iş yaşamının her geçen gün daha karmaşık bir yapıya bürünmesi, bireyler üzerinde zaman baskısı oluşturmaktadır. Karmaşık yapılar bir yere kadar tolere edilse de değişim sürecinin giderek hızlanması, zamanın yetersizliğini daha görünür hale getirmektedir (Caz & Tunçkol, 2015; Gözel, 2009). Bu sebeple zamanı etkili biçimde planlama ve yönetme ihtiyacı kaçınılmaz bir gereklilik olarak ortaya çıkmaktadır.

Günümüz şartlarında bireylerin hem kişisel hem de profesyonel yaşamlarında karşılaştıkları zaman baskısıyla başa çıkabilmeleri için zaman yönetimi becerilerine sahip olmaları her zamankinden daha önemli hale gelmiştir. En basit haliyle zaman yönetimi; zaman kullanımını planlama, organize ve kontrol etme olarak tanımlanabilmektedir (Taner, 2005). Lakein (1973) zaman yönetimini; yapılacaklar listesinin hazırlanması, zamanı verimli şekilde kullanacak planlamaların yapılması, önceliklerin belirlenmesi ve zamanın etkili biçimde organize edilmesi gibi unsurlarla açıklamaktadır. Bu beceriler, bireyin hem kişisel hem de profesyonel yaşamdaki verimliliği artıran unsurlar arasında yer almaktadır. Zaman yönetiminin iş yaşamında kritik rol oynadığı alanlardan biri hiç kuşkusuz turizm sektörüdür. Özellikle hizmetin doğrudan insan etkileşimine dayandığı turizm sektöründe zamanın doğru kullanımı, kaliteyi belirleyen temel faktörler içinde yer almaktadır.

Bu bağlamda, turizm sektörünün ana bileşenlerinden biri olan turist rehberlerinin zaman yönetimi becerilerinin belirlenmesi oldukça önemlidir. Turizm rehberliği eğitimi; tarih, kültür ve coğrafya bilgilerinin yanı sıra iletişim, kriz yönetimi ve grup dinamiği gibi çok yönlü alanları kapsayan kapsamlı bir süreçtir. Öğrenciler, yoğun akademik programlar, stajlar, saha çalışmaları ve uygulamalı dersler aracılığıyla zamanlarını etkili bir biçimde planlamayı öğrenmektedir. Özellikle mezuniyet sonrasında görev alacakları tur programlarının sorunsuz ve başarılı bir şekilde yürütülebilmesi, turist rehberlerinin zamanı doğru kullanma becerileri ile doğru orantılıdır. Turist rehberliği mesleği; anlatım sürelerinin planlanması, ziyaret noktalarının zamanında gerçekleştirilmesi, grup dinamiğinin korunması ve beklenmedik durumlara anında müdahale edilmesini gerektiren çok boyutlu bir yapı sergilemektedir. Bu bağlamda, turist rehberlerinin mesleki başarılarının önemli bir belirleyicisi, zamanı etkili ve verimli kullanabilme becerileridir. Katılımcılara taahhüt edilen hizmetlerin eksiksiz yerine getirilebilmesi açısından bu beceriler kritik öneme sahiptir (İşçeli & Kılıç, 2018, s.52).

Bu çalışma, turizm rehberliği öğrencilerinin zaman yönetimi becerilerini bütüncül bir bakış açısıyla değerlendirerek, bu becerilerin akademik başarı ve çeşitli demografik değişkenlerle olan ilişkisini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Alanyazında zaman yönetimi kavramının farklı disiplinlerdeki öğrenci grupları üzerinde sıklıkla incelendiği görülmekle birlikte, turizm rehberliği eğitimi alan öğrenciler özelinde yapılan bir çalışmaya rastlanmamıştır. Oysa turist rehberliği mesleği, yoğun tur programları, zaman baskısı ve anlık karar verme gerekliliği nedeniyle zamanı etkin ve planlı kullanmayı zorunlu kılan bir yapıya sahiptir. Bu bağlamda, turist rehberi adaylarının eğitim sürecinde kazandıkları zaman yönetimi becerileri hem akademik başarıları hem de mezuniyet sonrasında

mesleki yeterlilikleri açısından kritik bir rol oynamaktadır. Araştırmadan elde edilen bulguların, turizm rehberliği eğitim programlarının geliştirilmesine, öğrencilere yönelik destekleyici ve beceri odaklı eğitimlerin planlanmasına ve mesleki uygulamalara yönelik farkındalığın artırılmasına katkı sunması beklenmektedir. Aynı zamanda bu çalışma, turizm rehberliği alanında zaman yönetimi konusundaki sınırlı alanyazına özgün bir katkı sağlaması açısından önem taşımaktadır. Bu bağlamda, araştırmada şu sorulara yanıt aranmaktadır:

- Turizm rehberliği öğrencilerinin zaman yönetimi beceri düzeyleri nasıldır?
- Öğrencilerin zaman yönetimi becerileri ile akademik başarı arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- Demografik özellikler zaman yönetimi becerilerini etkileyen faktörler midir?

Kavramsal Çerçeve

Zaman Yönetimi

Zaman yönetimi, kişinin özel ve profesyonel hayatındaki hedeflerine ulaşabilmesi için planlama, organize etme ve kontrol etme gibi yönetim fonksiyonlarını bireysel faaliyetlerine uygulaması olarak tanımlanabilmektedir (Akbolat vd., 2020, s.2; Dornan & Maxwell, 1997, s.5). Zaman yönetimi, zamanı durdurmak ya da yavaşlatmak değil zamanı nasıl harcayacağını iyi planlamaktır (Türkel & Leblebici, 2000). Zaman yönetimi, tanımlardan da anlaşılacağı üzere bir süreç olarak algılanmaktadır. Küçükaltan, Karalar & Keskin'e (2013) göre zaman yönetiminin 4 aşaması vardır. Birinci aşama, gerçekleştirilecek faaliyet için hedeflerin ve amaçların belirlenmesi, ikinci aşama, faaliyetlerin incelenmesi, üçüncü aşama, faaliyetlerin filtrelenmesi (bireylere uymayan amaçların elenmesi), dördüncü ve son aşama ise esas sürece geçerek uygulamaya geçilmesidir. Zaman yönetimi, doğru bir şekilde uygulandığında zaman eksikliğini gidermesi, bireysel üretkenliği doğrudan etkilemesi ve geleceğe yönelik planlama açısından önem taşıması gibi pek çok avantaj sunmaktadır (Akatay, 2003, s. 282). Zamanı etkili kullanmak bireylerin yaşam kalitesini doğrudan etkileyen bir faktördür.

Etkili bir zaman yönetimini gerçekleştirmek için birey, gün boyunca karşılaşabileceği zaman tuzaklarını bilmelidir. Zaman tuzakları ise kişisel veya kültürel özelliklerden kaynaklanan, zamanın kötü kullanılmasına ve zaman kaybına yol açan tuzaklardır (Kuşçu Karatepe vd., 2020; Tutar, 2007). Zaman tuzakları kişiden veya çevresel faktörlerden oluşabilmektedir. Bu yüzden önce bireyler, zaman tuzaklarının kendilerinden mi yoksa çevresel etkenlerden mi kaynaklandığını belirlemelidir (Mackenzie, 1989; Uzun & Tortumlu, 2023). Kişinin kendinden kaynaklanan zaman tuzakları plansızlık, ertelemek, düzensizlik, hayır diyememek, öncelikleri sıralayamamak; çevresel faktörlerden kaynaklanan zaman tutarsızlıkları ise iş kazaları ve doğal olaylar olarak sıralanabilmektedir (Tutar, 2007). Teknolojinin gelişmesiyle birlikte teknoloji kaynaklı zaman tuzakları sosyal medya bağımlılığı, YouTube kullanımı, TV ve dizi programları gösterilmektedir (Tortumlu vd., 2021).

Turizm Rehberliğinde Zaman Yönetimi

Turist rehberi, Dünya Turist Rehberleri Birliği Federasyonu tarafından “ziyaretçileri onların tercih ettikleri dilde bilgilendiren, genellikle yetkili bir kurum tarafından onaylanmış ya da tanınmış bir bölgeye ait özel bilgiye sahip olan ve o bölgenin kültürel ve doğal mirasını aktaran kişi” olarak tanımlanmaktadır (World Federation of Tourist Guide Associations -WFTGA, 2019). Turist rehberleri; bireylerin yabancı oldukları bir ülkeyi, bölgeyi, şehri ya da turistik işletmeyi tanımalarına yardımcı olmakta, ziyaret edilen yerin tarihsel, coğrafi, kültürel ve arkeolojik özellikleri hakkında bilgi sunmakta ve genel anlamda ülkeyi her yönüyle temsil etmektedir (Tetik, 2006, s.3).

Turist rehberliği, bilgi aktarımının yanı sıra zamanın etkin yönetimini de zorunlu kılan bir alandır. Bir tur programının başarıyla yürütülebilmesi, büyük ölçüde rehberin zamanı planlama, önceliklendirme ve değişen koşullara hızlı uyum sağlama becerilerine bağlıdır. Özellikle saha uygulamalarında, tur rotalarının belirlenen süreler içerisinde tamamlanması, acil durumlar karşısında hızlı ve etkili kararlar alınması gibi durumlar zaman yönetimi becerisinin doğrudan kullanım alanlarını oluşturmaktadır. Başarılı bir rehberlik hizmeti, sadece bilgi aktarmak değil zamanı, grup beklentilerini ve çevresel koşulları da dengeli bir şekilde yönetmektir (Yetgin & Yolal, 2018, s.137).

Turların oldukça kapsamlı olması zaman yönetimini turist rehberleri için önemli kılmaktadır. Tur programları kapsamlı olduğu kadar kısıtlı zamana sahiptir. Turist rehberlerinin bu kısıtlı süre içinde tur programlarını eksiksiz bir şekilde ve zamanında yerine getirmeleri beklenmektedir. Zaman; akıp giden, durdurulamayan, kontrol edilemeyen, geri getirilemeyen, değiştirilemeyen ve biriktirilemeyen bir kaynak olduğu için planlama yapmayı zorunlu kılmaktadır. Zaman kayıplarının en temel nedenleri; plansızlık ya da yetersiz plan yapmaktır. Oysa zamanı planlamanın, amaçlara odaklanılması, çabaların uyumlaştırılmasına olanak sağlaması, zaman ve emek savurganlığını azaltması gibi önemli avantajları bulunmaktadır (Akatay, 2003).

İlgili Alanyazın

İlgili alanyazın incelendiğinde, zaman yönetimiyle ilgili yapılan çalışmaların çoğunlukla eğitim- öğretim alanında yapıldığı görülmektedir. Dibooğlu ve Eryılmaz'ın (2021) zaman yönetimi konulu lisansüstü tezleri incelediği bibliyometrik araştırmada, turizm konulu sadece iki tez tespit edilmiştir. Konuya ilişkin diğer bilimsel çalışmalar incelendiğinde ise bu alanda gerçekleştirilen çalışmaların sayısının da sınırlı olduğu ve mevcut araştırmaların büyük ölçüde yöneticiler üzerine odaklandığı görülmektedir.

Yavuz (2002), tarafından yapılan çalışmada ilköğretim okulu öğretmenleri ve yöneticilerin iş doyumu, denetim odağı ve özlük niteliklerinin zaman yönetimi ile olan ilişkisinin ortaya konması amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemini Konya il merkezinde bulunan 110 ilköğretim okulu yöneticisi ve 328 öğretmenden oluşmaktadır. Araştırmanın sonucunda, ilköğretim okulu öğretmenlerinin zaman yönetimleri ve iş doyumları arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmesinin aksine mesleki kıdem ile zaman yönetimleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. İlköğretim okulu yöneticilerinde ise mesleki kıdem ile zaman yönetimleri, denetim odakları, iş doyum düzeyleri ve zaman yönetimleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmazken, cinsiyete göre zaman yönetiminin “personel işlerine ayrılan zaman” boyutunda erkek yöneticiler lehine farklılık tespit edilmiştir. Zaman yönetiminin araştırma kapsamındaki diğer boyutlarında ise her iki cins arasında bir fark olmadığı tespit edilmiştir.

Demir (2003) tarafından yapılan araştırma, Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü bünyesinde İl Müdürü ve Şube Müdürü olarak görev yapan spor yöneticilerinin zamanı etkili kullanma davranışları ile zamanı verimli kullanmayı engelleyen tutumların belirlenmesi amaçlanmıştır. Türkiye genelindeki 81 ilde görev yapan yöneticilere anket uygulanmıştır. Araştırma sonucunda yöneticilerin zamanı etkili kullanma davranışı olarak en çok “düzenli ve kolay ulaşılabilir bir dosyalama sistemine önem verme” eğiliminde oldukları; zaman yönetimini engelleyen en önemli faktörün ise “zamanın hızlı geçtiği duygusuna kapılmaları” olduğu belirlenmiştir.

Alay ve Koçak (2003) tarafından yürütülen çalışmanın amacı, üniversite öğrencilerinin zaman yönetimi ile akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesinin ve bu değişkenler arasında cinsiyete göre anlamlı bir fark olup olmadığının belirlenmesidir. Araştırmaya katılan 361 üniversite öğrencisine üç alt boyuttan oluşan zaman

yönetimi anketi uygulanmıştır. Araştırma bulguları, öğrencilerin akademik başarıları ile genel zaman yönetimi düzeyleri arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca, akademik başarı ile zaman harcaması unsurları arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Buna karşılık akademik başarı ile zaman tutumları arasında anlamlı bir ilişki gözlemlenmiştir. Cinsiyet değişkeni açısından değerlendirildiğinde ise zaman planlaması ve genel zaman yönetimi boyutlarında anlamlı farklılıklar olduğu görülmüştür. Buna göre, kız öğrencilerin zaman planlaması ve genel zaman yönetimi konusunda erkek öğrencilere kıyasla daha başarılı oldukları belirlenmiştir.

Üren (2025) tarafından yapılan çalışmada Balıkesir Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi'nde öğrenim gören öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı ile zaman yönetimi ve akademik başarıları arasındaki ilişki incelenmektedir. Yapılan çalışmada, öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı ile zaman yönetimi becerileri arasındaki anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir. Özellikle telefon kullanım süresi arttıkça bağımlılık düzeyinin yükseldiği, buna karşılık zaman yönetimi becerilerinin azaldığı gözlemlenmiştir. Yaş, branş ve kullanım alışkanlıkları gibi değişkenler bazı alt boyutlarda anlamlı farklılıklar ortaya koyarken; cinsiyet, bölüm ve sınıf düzeyi gibi değişkenler açısından anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Misra ve McKean (2000), üniversite öğrencileri arasındaki akademik stres ile zaman yönetimi, kaygı ve serbest zaman etkilileri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışma sonucunda, zaman yönetimi algısının akademik stresi anlamlı düzeyde etkilediği bulunmuştur. Ayrıca, kız öğrencilerin zaman yönetimi puanları ve kaygı düzeylerinin erkek öğrencilere göre daha yüksek çıkmıştır. Yaş ilerledikçe zaman yönetimi becerilerinde artış gözlemlenmiştir.

Çağlıyan vd. (2009), Beyşehir Ali Akkanat Meslek Yüksekokulu'nda yaptığı çalışmada, öğrencilerin zaman yönetimi becerilerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. 1600 öğrenciye uygulanan zaman yönetimi envanteri sonuçlarına göre öğrencilerin zaman yönetimi konusunda bireysel çabaları olsa da bu çabaların yetersiz kaldığı ve zamanı verimli kullanmakta zorlandıkları görülmüştür.

Zeybek ve Bayram (2016) tarafından yürütülen çalışmada, beş yıldızlı otel işletmelerinde çalışan kişilerin zaman yönetimi ve tükenmişlik sendromuna dair görüşlerinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın verileri kolayda örnekleme yöntemiyle toplanmış ve anketler 158 otel çalışanına uygulanmıştır. Araştırmanın bulgularına göre zaman yönetimi alt boyutları ile tükenmişlik sendromu alt boyutları arasında bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca çalışmada, cinsiyet, medeni durum gibi demografik değişkenler ile zaman yönetimi ve tükenmişlik sendromu arasında anlamlı bir farklılık bulunmazken; yaş, eğitim durumu, sektörde çalışma süresi ve çalışılan departman arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür.

Şen ve Akgül (2022) tarafından Şanlıurfa'da yürütülen çalışmada, turizm sektöründeki işletme yöneticilerinin zaman yönetimi bilgisi ile zaman tuzaklarına yönelik tutumları incelenmiştir. Araştırma sonucunda, katılımcıların zaman yönetimi konusunda bilgi sahibi olduğu ancak zaman tuzakları hakkında bilgilerinin yetersiz olduğu tespit edilmiştir.

İlgili alanyazın değerlendirildiğinde, zaman yönetiminin iş doyumu (Yavuz, 2002), akademik başarı (Alay & Koçak 2003; Misra & McKean, 2000), stres düzeyi (Misra & McKean, 2000) ve teknoloji kullanımı (Üren, 2025) gibi değişkenlerle anlamlı ilişkiler kurduğu görülmektedir. Özellikle Alay ve Koçak (2003) ile Misra ve McKean, (2000) zaman yönetiminin akademik başarıları üzerinde olumlu etkisini vurgularken; Üren'in (2025) çalışması, akıllı telefon

bağımlılığının zaman yönetimini olumsuz etkilediğini ortaya koymuştur. Cinsiyet değişkenine yönelik bulgular ise çalışmalara göre farklılık göstermektedir: Alay ve Koçak (2003) ve Misra ve Mckean (2000) kız öğrencilerin zaman yönetiminde daha başarılı olduğu belirtilmiş; Yavuz (2002) sadece belirli alt boyutta erkek yöneticiler lehine fark tespit etmiştir. Üren (2025) ise cinsiyet bağlamında anlamlı bir farklılığa rastlamamıştır. Çağhyan vd. (2009) ise öğrencilerin zaman yönetimi konusunda bireysel çabalarının yetersiz olduğunu ifade ederek bu alanda becerilerin önemini ortaya koymuştur. Tüm bu bulgular doğrultusunda, zaman yönetimi farklı demografik gruplarda çeşitli faktörlerden etkilenmekte ve akademik ya da mesleki başarı üzerinde belirleyici rol oynamaktadır. Ancak ilgili alanyazında turizm rehberliği öğrencilerine yönelik zaman yönetimi becerilerinin değerlendirildiği herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu yönüyle bu araştırma, alan yazındaki boşluğu doldurmayı ve turizm rehberliği öğrencilerinin zaman yönetimi becerilerinin mevcut durumunu belirleyerek, ilgili değişkenler açısından kapsamlı bir değerlendirme sunmayı amaçlamaktadır.

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu çalışma, turizm rehberliği lisans programında öğrenim gören öğrencilerin zaman yönetimi becerilerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Araştırmada, geniş örneklemle ulaşma olanağı sunması, uygulama sürecinin görece ekonomik ve kolay olması ile elde edilen bulguların genellenebilirliğine imkân tanınması nedeniyle nicel araştırma yöntemlerinden biri olan tarama modeli (betimsel araştırma) tercih edilmiştir. Tarama modeli, varlığını sürdüren olguları ele alarak bireylerin mevcut tutum, görüş, davranış ve özelliklerini betimlemeye, bunları nicel verilerle ortaya koymaya olanak tanımaktadır. Ayrıca, örneklem grubundan elde edilen veriler arasında anlamlı ilişkilerin incelenmesine de imkân sağlamaktadır (Sönmez & Alacapınar, 2016).

Evren ve Örneklem

Bu çalışmanın örneklemini, Balıkesir Üniversitesi Turizm Fakültesi Turizm Rehberliği Bölümünde öğrenim görmekte olan lisans öğrencileri arasından kolayda örnekleme yöntemiyle seçilen toplam 164 öğrenci oluşturmaktadır. Kolayda örnekleme yöntemi, araştırmacının erişiminin daha pratik olduğu bireylerden veri toplamasına olanak tanıyan ve sıklıkla zaman ve maliyet açısından avantaj sağlayan bir örnekleme tekniğidir (Ural & Kılıç, 2005). Anket formu öğrencilere 20 Nisan- 1 Mayıs 2025 tarihleri arasında yüz yüze olarak uygulanmıştır.

Veri Toplama Araç ve Teknikleri

Araştırma verileri, nicel veri toplama araçlarından biri olan anket tekniği aracılığıyla elde edilmiştir. Uygulanan anket formu iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde, katılımcıların; “cinsiyet”, “sınıf düzeyi”, “öğrenim türü”, “uygulama gezisine katılma durumu”, “staj yapma durumu” ve “genel not ortalaması” ile ilişkili sorular yer almakta olup bu veriler araştırma kapsamındaki bireylerin kişisel ve akademik profillerini analiz edebilmek amacıyla kullanılmıştır. “Cinsiyet”, “sınıf düzeyi”, “öğrenim türü”, “uygulama gezisine katılma durumu” ve “staj yapma durumuna” ilişkin sorular kapalı uçlu olarak hazırlanmış; genel not ortalaması ise yalnızca öğrencilerin öz beyanına dayalı olarak açık uçlu bir soru aracılığıyla elde edilmiştir.

Anketin ikinci bölümünde ise öğrencilerin zaman yönetimi becerilerini değerlendirmeye yönelik olarak geliştirilmiş olan Zaman Yönetimi Ölçeğine yer verilmiştir. Zaman Yönetimi Ölçeği, ilk olarak 1991 yılında Britton ve Tesser tarafından Georgia Üniversitesi'nde öğrenim gören ve Giriş Psikolojisi dersine kayıtlı birinci ve ikinci sınıf

lisans öğrencilerinin zaman yönetimi uygulamalarının not ortalamaları üzerindeki etkisini belirlemek amacıyla her biri 5 dereceli bir yanıt skalasında (her zaman, sık sık, bazen, nadiren, hiç) cevaplanan 35 maddelik bir ölçek olarak geliştirilmiştir (Britton & Tesser, 1991).

Zaman Yönetimi Ölçeğinin Türkiye’deki üniversite öğrencileri için geçerliği ve güvenilirliği Alay ve Koçak (2002) tarafından test edilmiştir. Güvenirliği iç-tutarlılık yöntemiyle ölçülmüş ve $\alpha = 0.87$ olarak belirlenmiştir. Yapılan testin sonucunda Zaman Yönetimi Ölçeğinin; “Zaman Planlaması” (16 madde), “Zaman Tutumları” (7 madde) ve “Zaman Harcattırıcıları” (4 madde) olmak üzere 3 boyutlu yapısı tespit edilmiştir. Orijinalinde 35 maddelik olan ölçeğin, Türkiye’deki kültürel farklılıklardan dolayı bazı maddeleri çalışmamış ve 27 maddeye inmiştir. Ayrıca Alay ve Koçak tarafından ölçek 2003 yılında üniversite öğrencilerinin, zaman yönetimi ve akademik başarısı arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla tekrar kullanılmış ve ölçeğin, bireylerin zaman kullanımına ilişkin tutum ve davranışlarını ölçmeyi amaçlayan geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu belirlenmiştir (Alay & Koçak, 2003). Orijinal ölçekte olduğu gibi her bir madde 5 dereceli bir ölçek üzerinden değerlendirilmiş ve yanıt seçenekleri “her zaman”, “sık sık”, “bazen”, “nadiren” ve “hiç” şeklinde sıralanmıştır. Ölçekte yer alan bazı maddelerin (toplam 8 madde) olumsuz (negatif) yönde ifade edilmesi nedeniyle, bu maddelere ait puanlar veri girişinde ters çevrilerek kodlanmıştır (Zaman Planlaması alt boyutunun 16. maddesi ve Zaman Tutumları alt boyutunun 2., 6. ve 7. maddeleri ters maddelerdir. Zaman Harcattırıcıları alt boyutunun ise tamamı ters maddelerden oluşmaktadır) (Alay & Koçak, 2002; Alay & Koçak, 2003).

Bu araştırmada zaman yönetimi becerilerini ölçmek amacıyla kullanılan ölçeğin 5’li Likert tipi bir derecelendirme sistemiyle yapılandırılması sebebiyle her bir maddeye verilen yanıtlar, “1” ile “5” arasında puanlandırılmıştır. Likert ölçeğinin doğası gereği, her bir madde için orta nokta “3” olarak kabul edilmiştir. Ölçek toplamda 27 maddeden oluşmakta olup katılımcıların elde edebileceği minimum toplam puan 27, maksimum toplam puan ise 135’tir. Bu puan aralığı, bireylerin zaman yönetimi becerilerinin düşükten yükseğe doğru bir yelpazede değerlendirilmesine olanak sağlamaktadır. Ayrıca ölçekten elde edilen toplam puanlar, bireylerin zaman yönetimi becerilerini yansıtmaktadır. Bu bağlamda, yüksek puan daha etkili zaman yönetimi davranışı anlamına gelmektedir (Britton & Tesser, 1991; Alay & Koçak, 2002; Alay & Koçak, 2003; Çimen vd., 2017).

Verileriniz Analizi

Turizm rehberliği lisans programında öğrenim gören öğrencilerin zaman yönetimi becerilerini belirlemeyi amaçlayan bu araştırmada elde edilen veriler, öğrencilerin zaman yönetimi düzeylerini belirlemek ve çeşitli değişkenler doğrultusunda farklılıkları analiz etmek amacıyla değerlendirilmiştir. Anket tekniği ile elde edilen veriler SPSS programıyla analiz edilmiştir.

Bulgular

Tablo 1’de, turizm rehberliği lisans programında öğrenim gören öğrencilerin demografik özelliklerine yer verilmiştir. Tablo 1’e göre katılımcıların %56,7’si (n=93) kadın ve %43’ü (n=71) erkektir. Sınıf düzeyine göre dağılım incelendiğinde; öğrencilerin %30,5’inin (n=50) 2. sınıfta, %26,8’inin (n=44) 3. sınıfta, %24,4’ünün (n=40) 1. sınıfta ve %18,3’ünün (n=30) 4. sınıfta eğitim aldığı belirlenmiştir. Öğrenim türüne bakıldığında, öğrencilerin %76,2’si (n=125) örgün öğretime, %23,8’i (n=39) ise ikinci öğretime devam etmektedir. Katılımcıların %81,7’si (n=134), turist rehberi olabilmek için gereken uygulama gezisine katılmadığını, %18,3’ü (n=30) ise uygulama

gezisine katıldığını ifade etmiştir. Mezuniyet koşullarından biri olan 90 günlük zorunlu staj uygulamasına ilişkin olarak, öğrencilerin %59,8'inin (n=98) henüz staj yapmadığı, %40,2'sinin (n=66) ise stajını tamamladığı görülmektedir. Ayrıca öğrencilerin genel not ortalamalarının 1.17 ile 3.83 arasında değiştiği belirlenmiştir.

Tablo 1. Öğrencilerin Demografik Özellikleri

Demografik Özellikler		Sayı (n)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	93	56,7
	Erkek	71	43,3
	Toplam	164	100
Sınıf	1. Sınıf	40	24,4
	2. Sınıf	50	30,5
	3. Sınıf	44	26,8
	4. Sınıf	30	18,3
	Toplam	164	100
Öğretim Türü	Örgün Öğrenim	125	76,2
	İkinci Öğrenim	39	23,8
	Toplam	164	100
Uygulama Gezisine Katılma Durumu	Evet	30	18,3
	Hayır	134	81,7
	Toplam	164	100
Staj Yapma Durumu	Evet	66	40,2
	Hayır	98	59,8
	Toplam	164	100
Genel Not Ortalaması		Min.-Maks.	1.17-3.83

Araştırma kapsamında, verilerin normal dağılımına uyup uymadığını belirlemek amacıyla normallik testi uygulanmıştır. Bu süreçte öncelikli veriler şekilsel olarak analiz edilmiş, çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) değerleri incelenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 2’de sunulmuştur. Çarpıklık ve basıklık katsayılarının normal dağılıma uygun kabul edilebilmesi için istatistiksel olarak -1.5 ile +1.5 aralığında yer alması gerektiğini belirtilmektedir (Tabachnick & Fidell, 2007). Bu doğrultuda değişkenlere ait çarpıklık ve basıklık değerleri incelendiğinde, elde edilen sonuçların normal dağılım varsayımı ile uyumlu olduğu anlaşılmaktadır. Bu durum, verilerin normal dağılım gösterdiğini desteklemektedir. Bu nedenle analiz sürecinde parametrik test yöntemleri tercih edilmiştir. Bunun yanı sıra, verilerin genel güvenilirlik katsayılarına $\alpha=0,65$ ile $\alpha=0,85$ arasında değiştiği tespit edilmiştir.

“Zaman harcattırıcılar” alt boyutuna ilişkin güvenilirlik katsayısının diğer alt boyutlara kıyasla nispeten daha düşük olduğu belirlenmiştir. Bu durum, boyutun kavramsal olarak durumsal ve heterojen bir yapı içermesinden kaynaklanmış olabilmektedir. Dikkat dağınıklığı, erteleme davranışı ve plansızlık gibi unsurların bireysel ve çevresel faktörlerden etkilenmesi, farklı akademik deneyimlere sahip öğrencilerden oluşan örnekleme maddeler arası tutarlılığı sınırlayabilmektedir. Ancak değerlerin genel olarak değerlendirilmesi yapıldığında, verilerin güvenilirliğinin yeterli olduğu görülmektedir.

Tablo 2. Verilerin Çarpıklık (Skewness) – Basıklık (Kurtosis) Değerleri (N=164)

	Std. hata ort.	Std. sapma	Var.	Min.	Max.	Ort.	Çarpıklık (Skewness)	Basıklık (Kurtosis)	Cronbach Alpha değerleri (α)
Zaman Planlaması	0,052	0,67	0,45	1	5	3,11	-0,128	0,56	0,85
Zaman Tutumları	0,039	0,50	0,25	1	5	3,45	-0,292	0,663	0,82
Zaman Harcattırıcılar	0,069	0,88	0,78	1	5	3,12	0,199	-0,422	0,65
Genel Zaman Yönetimi	0,035	0,45	0,20	1	5	3,20	-0,235	0,009	0,76

Tablo 3’te, turizm rehberliği öğrencilerinin genel zaman yönetimi düzeyleri ile bu yapının alt boyutlarına ilişkin puan ortalamalarına yer verilmiştir. Tablo 3’e göre öğrencilerin zaman planlaması alt boyutunda aldıkları puanlar 18,00 ile 76,00 arasında değişmektedir. Zaman tutumları alt boyutunda en düşük puan 13,00 en yüksek puan ise 32,00 olarak belirlenmiştir. Zaman harcattırıcıları alt boyutunda ise öğrencilerin puanları 5,00 ile 20,00 arasında farklılık göstermektedir. Bu doğrultuda, zaman planlaması boyutuna ait ortalama puan $\bar{X}=49,85$; zaman tutumları boyutunun ortalaması ise $\bar{X}=24,20$; zaman harcattırıcılar boyutunun ortalaması ise $\bar{X}=12,48$ olarak saptanmıştır. Öğrencilerin genel zaman yönetimi ortalama puanı ise $\bar{X}=86,53$ ’tür. Zaman yönetimi ölçeğinden elde edilen toplam puanlar arttıkça, öğrencilerin zaman yönetimi becerilerinin de daha gelişmiş olduğu kabul edilmektedir (Britton & Tesser, 1991).

Tablo 3. Öğrencilerin Genel Zaman Yönetimi ve Alt Boyutlarının Puan Ortalamalarının Dağılımı (N=164)

	$\bar{X} \pm SS$	Min.- Maks. Puan	Puan Aralığı
Zaman Planlaması	49,85 $\pm$ 10,78	18,00-76,00	16,00-80,00
Zaman Tutumları	24,20 $\pm$ 3,53	13,00-32,00	7,00-35,00
Zaman Harcattırıcıları	12,48 $\pm$ 3,54	5,00-20,00	4,00-20,00
Genel Zaman Yönetimi	86,53 $\pm$ 12,18	51,00-119,00	27,00-135,00

Turizm rehberliği öğrencilerinin demografik özellikleri ile genel zaman yönetimi düzeyleri ve alt boyutları arasındaki anlamlı farkları belirlemek amacıyla parametrik test yöntemlerinden yararlanılmıştır. Bu doğrultuda, iki gruplu karşılaştırmalar için bağımsız örneklem t-testi, üç ya da daha fazla grubu içeren değişkenlerde ise tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Tablo 4’te, öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre genel zaman yönetimi ve alt boyutlarına ilişkin t-testi sonuçları sunulmuştur. Yapılan analiz sonucunda, cinsiyete göre genel zaman yönetimi düzeyi ve alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>.05$). Benzer şekilde, öğrencilerin diğer demografik değişkenleri olan sınıf düzeyi, öğrenim türü, uygulama gezisine katılım durumu ve staj yapma durumlarına göre de genel zaman yönetimi ve alt boyutlarında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p>.05$).

Tablo 4. Cinsiyete Göre Turizm Rehberliği Öğrencilerinin Zaman Yönetimi (N=164)

Değişkenler		n	$\bar{X}$	SS	T	p
Zaman Planlaması	Erkek	93	3,19	0,66	1,669	0,55
	Kadın	71	3,01	0,68		
Zaman Tutumları	Erkek	93	3,47	0,47	0,458	0,52
	Kadın	71	3,43	0,54		
Zaman Harcattırıcıları	Erkek	93	3,02	0,92	-1,552	0,24
	Kadın	71	3,24	0,82		
Genel Zaman Yönetimi	Erkek	93	3,24	0,42	1,154	0,37
	Kadın	71	3,15	0,47		

Tablo 5’te ise öğrencilerin genel akademik başarıları ile genel zaman yönetimi becerileri ve bu becerilerin alt boyutları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla korelasyon analizi gerçekleştirilmiştir. Korelasyon katsayılarının değerlendirilmesinde yaygın olarak kabul gören sınıflandırmaya göre, 0,00 ile 0,30 arasındaki değerler zayıf düzeyde, 0,30 ile 0,70 arasındaki değerler orta düzeyde ve 0,70 ile 1,00 arasındaki değerler ise yüksek düzeyde ilişkiyi ifade etmektedir (Büyüköztürk, 2002). Bu çerçevede; öğrencilerin genel not ortalaması ile zaman yönetiminin alt boyutlarından biri olan zaman planlaması arasında pozitif yönlü ve düşük seviyede ($r=0,291$, $p<0,01$) bir ilişki tespit edilmiştir. Ayrıca, genel not ortalaması ile zaman tutumları alt boyutu arasında pozitif yönlü zayıf bir ilişki ($r=0,194$, $p<0,05$) olduğu belirlenmiştir. Yine, öğrencilerin not ortalamaları ile zaman harcattırıcılar boyutu arasında negatif yönlü ve düşük seviyede bir ilişki ($-0,221$, $p<0,01$) olduğu gözlemlenmiştir. Tablo 5’te yer alan pearson korelasyon matrisine bakıldığında, öğrencilerin genel not ortalaması ile genel zaman yönetimi becerileri ve tüm alt boyutları arasında anlamlı ilişkiler olduğu görülmektedir.

Tablo 5. Öğrencilerin Genel Not Ortalaması ile Zaman Yönetimi Arasındaki İlişki (N=164)

		Zaman Planlaması	Zaman Tutumları	Zaman Harcattırıcıları	Genel Zaman Yönetimi	Genel Not Ortalaması
Zaman Planlaması	Pearson Correlation	1	0,290**	-0,251**	0,897**	0,291**
	Sig. (2-tailed)		0,000	0,001	0,000	0,000
	N	164	164	164	164	164
Zaman Tutumları	Pearson Correlation	0,290**	1	0,158*	0,593**	0,194*
	Sig. (2-tailed)	0,000		0,043	0,000	0,016
	N	164	164	164	164	164
Zaman Harcattırıcıları	Pearson Correlation	-0,251**	0,158*	1	0,115	-0,221**
	Sig. (2-tailed)	0,001	0,043		0,142	0,006
	N	164	164	164	165	164
Genel Zaman Yönetimi	Pearson Correlation	0,897**	0,593**	0,115	1	0,249**
	Sig. (2-tailed)	0,000	0,000	0,142		0,002
	N	164	164	164	164	164
Genel Not Ortalaması	Pearson Correlation	0,291**	0,194*	-0,221**	0,249**	1
	Sig. (2-tailed)	0,000	0,016	0,006	0,002	
	N	164	164	164	164	164

(*) Korelasyon 0.05 düzeyinde çift taraflı öneme sahiptir.

(**) Korelasyon 0.01 düzeyinde çift taraflı öneme sahiptir.

Sonuç ve Öneriler

Turizm rehberliği lisans programında öğrenim gören öğrencilerin zaman yönetimi becerilerinin belirlenmesinin amaçlandığı bu araştırmada bazı önemli sonuçlara ulaşılmıştır. Öncelikle zaman yönetimi ve alt boyutlarından elde edilen puanlar değerlendirildiğinde; turizm rehberliği öğrencilerinin genel zaman yönetimi düzeylerinin orta düzeyin üzerinde olduğu, özellikle “zaman planlaması” konusunda diğer alt boyutlara göre daha yüksek bir performans sergiledikleri, buna karşın “zaman harcattırıcılar” boyutunda düşük puanlar alarak bu konuda daha fazla zorlandıkları görülmektedir. Genel zaman yönetimi ortalamasının ($\bar{X}=86,53$) olması, ölçeğin orta noktası olan 81’in üzerinde yer aldığından, öğrencilerin zaman yönetimi becerilerinin genel olarak olumlu düzeyde olduğunu göstermektedir. Zaman planlaması alt boyutunda ortalamanın yüksek ($\bar{X}=49,85$) olması, öğrencilerin zamanı planlama konusunda görece

başarılı olduklarını düşündürmektedir. Zaman tutumları ortalamasının ($\bar{X}=24,20$) orta düzeyde olması, öğrencilerin zamanı değerli görme veya zaman bilinci geliştirme konusunda kararsız veya ortalama bir düzeyde olduklarını göstermektedir. Zaman harcattırıcılar alt boyutundaki düşük ortalama ($\bar{X}=12,48$) ise öğrencilerin zamanı verimsiz kullandıran etkenlerden (örneğin, internet, erteleme, dikkat dağınıklığı, plansızlık vb.) daha fazla etkilendiklerini ve bu konuda gelişim alanları olduğunu ortaya koymaktadır. Genel olarak öğrenciler zaman yönetiminde temel becerileri geliştirmiş olmakla birlikte, zamanı etkili kullanmayı engelleyen faktörlerle baş etme konusunda desteklenmeye ihtiyaç duymaktadırlar. Bu bulgular, üniversite öğrencilerinin zaman yönetimi konusunda belirli bir farkındalığa sahip olmakla birlikte, zamanı verimli kullanmayı engelleyen faktörlerle başa çıkmada zorlandıklarını ortaya koyan Çağlıyan vd. (2009) çalışmasıyla örtüşmektedir. Özellikle zaman harcattırıcılar boyutunda elde edilen düşük ortalama, Üren (2025) tarafından akıllı telefon kullanımı ve dikkat dağınıklığının zaman yönetimini olumsuz etkilediğini ortaya koyan bulgularla paralellik göstermektedir. Buna karşılık, öğrencilerin zaman planlaması alt boyutunda yüksek puan almaları, Alay ve Koçak (2003) ile Misra ve McKean (2000) tarafından vurgulanan planlı çalışma alışkanlığının akademik yaşamda önemli bir beceri olduğu yönündeki bulgularla uyumludur.

Araştırma bulgularına göre, turizm rehberliği öğrencilerinin cinsiyetleri ile genel zaman yönetimi ve alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Benzer şekilde, öğrencilerin sınıf düzeyi, öğrenim türü (örgün/ikinci öğretim), uygulama gezisine katılım durumları ve staj yapma durumları gibi diğer demografik değişkenler açısından da zaman yönetimi ve alt boyutları anlamında anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Bu sonuç, söz konusu demografik değişkenlerin öğrencilerin zaman yönetimi becerileri üzerinde belirleyici bir etkisinin olmadığını göstermektedir. Demografik değişkenlere ilişkin bu bulgular, Üren (2025) tarafından yürütülen çalışmada cinsiyet ve sınıf düzeyi açısından anlamlı bir farklılık bulunmadığını ortaya koyan sonuçlarla örtüşmektedir. Ancak bu sonuçlar, kız öğrencilerin zaman yönetimi becerilerinin daha yüksek olduğunu belirten Alay ve Koçak (2003) ve Misra ve McKean (2000) bulgularıyla farklılık göstermektedir. Bu durumun, örneklemin yalnızca turizm rehberliği öğrencilerinden oluşması ve bu alanın uygulama ağırlıklı yapısı nedeniyle öğrencilerin benzer zaman baskılarına maruz kalmasından kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Ayrıca zaman yönetimi becerilerinin gelişiminde bireysel farkların, kişisel alışkanlıkların ya da motivasyon gibi demografik özelliklerin ötesinde faktörlerin de etkili olabileceği unutulmamalıdır.

Araştırma bulguları, turizm rehberliği öğrencilerinin genel not ortalamaları ile zaman yönetimi becerileri arasında istatistiksel olarak anlamlı, ancak düşük düzeyde ilişkilerin bulunduğunu ortaya koymuştur. Yapılan korelasyon analizi sonucunda, öğrencilerin genel not ortalaması ile zaman yönetimi alt boyutlarından zaman planlaması ($r=0,291$; $p<0,01$) ve zaman tutumları ($r=0,194$; $p<0,05$) arasında pozitif yönlü, anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir. Bu durum, zamanı planlama ve zamanın değerine ilişkin olumlu tutumların, öğrencilerin akademik performansları üzerinde destekleyici bir rol oynayabileceğini göstermektedir. Öte yandan, öğrencilerin genel not ortalaması ile zaman harcattırıcılar boyutu arasında negatif yönlü ve anlamlı bir ilişki ($r=-0,221$; $p<0,01$) bulunmuştur. Bu bulgu, zaman yönetimini olumsuz etkileyen alışkanlıkların ve dikkat dağıtıcı unsurların akademik başarı üzerinde olumsuz bir etkisi olabileceğine işaret etmektedir. Ayrıca genel zaman yönetimi becerileri ile genel not ortalaması arasında da pozitif yönlü düşük düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir ($r=0,249$; $p<0,01$). Bu sonuçlar, etkili zaman yönetimi becerilerinin geliştirilmesinin, öğrencilerin akademik başarı düzeylerinin artırılmasında önemli bir faktör olabileceğini ortaya koymaktadır. Bu durum, zaman yönetimi becerilerinin akademik performansı doğrudan değil, dolaylı olarak etkilediğini ortaya koymaktadır. Elde edilen bu sonuçlar, zaman yönetimi becerilerinin akademik

başarıyla pozitif yönde ilişkili olduğunu ortaya koyan Alay ve Koçak (2003) ile Misra ve McKean (2000) çalışmalarını desteklemektedir. Söz konusu çalışmalarda da zamanı planlama ve zamanın değerine ilişkin olumlu tutumların akademik performansı artırdığı vurgulanmıştır. Bu araştırmada ilişkilerin düşük düzeyde bulunması ise zaman yönetiminin akademik başarıyı tek başına belirleyen bir unsur olmadığını; motivasyon, öğrenme stratejileri ve bireysel özellikler gibi değişkenlerle birlikte ele alınması gerektiğini göstermektedir.

Araştırma sonuçları, öğrencilerin zaman yönetimi konusunda belirli düzeyde farkındalığa ve beceriye sahip olduklarını, ancak bu becerilerin tüm alt boyutlarda yeterince gelişmediğini göstermektedir. Özellikle dikkat dağınıklığı, erteleme ve plansızlık gibi zaman harcattırıcı davranışlarla başa çıkmada destekleyici uygulamalara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu kapsamda üniversite düzeyinde verilecek zaman yönetimi eğitimleri hem akademik başarıyı desteklemek hem de öğrencilerin kişisel ve mesleki yaşamlarında sürdürülebilir verimlilik sağlamaları açısından önemlidir. Sonuç olarak, turizm rehberliği öğrencilerinin zaman yönetimi becerileri geliştirilmiş olsa da bu becerilerin daha dengeli ve bütüncül hale gelmesi, akademik başarıya katkı sağlama potansiyelini artıracaktır. Eğitim programlarına entegre edilecek zaman yönetimi ve öz düzenleme becerilerine yönelik çalışmalar, öğrencilerin akademik ve mesleki yeterliliklerini daha üst düzeye taşıyabilir.

Zaman yönetimi becerilerinin geliştirilmesi, turist rehberlerinin verimli ve etkin bir şekilde çalışabilmesi için temel bir gerekliliktir. Turist rehberliği mesleği, yoğun tempolu ve zamanın çok önemli olduğu bir alandır. Rehberler, turlar sırasında etkin bir şekilde zaman planlaması yapmalı, grup yönetimi, gezi sürelerini ayarlama ve beklenmedik durumlarla başa çıkabilme gibi becerilere sahip olmalıdır. Ayrıca, zaman yönetimi becerilerinin geliştirilmesi, turist rehberlerinin iş stresini azaltmalarına ve müşteri memnuniyetini artırmalarına yardımcı olabilir. Etkili zaman yönetimi, rehberlerin işlerini zamanında ve doğru bir şekilde tamamlamalarını, aynı zamanda kişisel yaşamlarını da dengede tutmalarını sağlayarak sürdürülebilir bir kariyerin temelini atar. Araştırmanın bulgularına göre, öğrencilerin zaman planlaması konusunda başarılı olmaları, meslek hayatlarında da bu becerilerini devam ettirecekleri anlamına gelebilir. Ancak, zaman harcattırıcı unsurlarla başa çıkmada zorluklar yaşanması, mesleki yaşamda da verimlilik kaybına yol açabilir. Bu yüzden, öğrencilerin dikkat dağınıklığı, erteleme gibi olumsuz alışkanlıkları yönetebilme yeteneklerinin geliştirilmesi önemlidir. Sonuç olarak hem öğrencilerin eğitim sürecinde hem de meslek hayatlarında zaman yönetimi becerilerinin daha da geliştirilmesi, turist rehberlerinin profesyonelliklerini artıracak ve mesleğin kalitesine katkı sağlayacaktır.

Alanyazın incelendiğinde, zaman yönetimi çalışmalarının ağırlıklı olarak öğretmenler, yöneticiler ve genel üniversite öğrencileri üzerinde yoğunlaştığı; turizm rehberliği öğrencilerine odaklanan çalışmalara rastlanmadığı görülmektedir. Bu yönüyle araştırma bulguları, turist rehberliği mesleğinin gerektirdiği zaman baskısı ve yoğun program yapısı dikkate alındığında, alan yazına özgün bir katkı sunmaktadır. Bu bağlamda araştırma bulgularına göre aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir.

Uygulamaya yönelik öneriler:

- Turizm rehberliği lisans programlarına zaman yönetimi becerilerini geliştirmeye yönelik dersler eklenebilir.
- Öğrencilerin zaman planlaması konusunda uygulamalı deneyim kazanmaları için atölye çalışmaları ve seminerler düzenlenebilir.
- Erteleme davranışı, dikkat dağınıklığı ve plansızlık gibi bireysel engelleri aşmaya yönelik psikolojik destek hizmetleri sunulabilir.

- Zaman yönetimini kolaylaştıran dijital planlama araçlarının kullanımı teşvik edilebilir.
- Staj ve saha uygulamalarında zaman yönetimi disiplininin gözlemlenmesine yönelik ölçütler geliştirilebilir.
- Öğrencilerin sosyal ve akademik etkinliklerde planlama rolü üstlenmeleri sağlanarak zaman yönetimi becerileri deneyim yoluyla geliştirilebilir.
- Sosyal medya kullanımı, motivasyon eksikliği ve düzensiz yaşam alışkanlıkları gibi zaman harcattırıcı faktörlere karşı farkındalık kazandıracak bilgilendirme çalışmaları yapılabilir.
- Zaman yönetiminin akademik başarıya olan katkısı öğrencilere çeşitli yollarla anlatılarak bu becerinin değeri vurgulanabilir.

Gelecek çalışmalara yönelik öneriler:

- Bu araştırma, turizm rehberliği lisans öğrencilerinin zaman yönetimi becerilerini nicel veriler ışığında değerlendirmiştir. Gelecek çalışmalarda, zaman yönetimi becerilerinin daha derinlemesine incelenebilmesi amacıyla nitel araştırma yöntemlerinden yararlanılması, öğrencilerin zaman yönetimine ilişkin algılarını, karşılaştıkları güçlükleri ve çözüm stratejilerini daha ayrıntılı biçimde ortaya koyabilir.
- Araştırma tek bir üniversite örnekleme ile sınırlı olduğundan, ilerleyen çalışmalarda farklı üniversitelerin turizm rehberliği bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerin dâhil edildiği karşılaştırmalı araştırmaların yapılması, bulguların genellenebilirliğini artıracaktır. Bunun yanı sıra, turizm rehberliği öğrencilerinin zaman yönetimi becerilerinin, akademik başarı, stres düzeyi, mesleki öz yeterlik ve iş doyumu gibi değişkenlerle birlikte ele alındığı modellerin geliştirilmesi, konuya bütüncül bir bakış açısı kazandırabilir.
- Bu çalışma, turizm rehberliği lisans öğrencilerinin zaman yönetimi becerilerini nicel veriler doğrultusunda ele almıştır. Gelecek araştırmalarda, dijital dikkat dağıtıcıların zaman yönetimi üzerindeki etkisini daha kapsamlı biçimde değerlendirebilmek amacıyla, akıllı telefon ve sosyal medya kullanımına ilişkin değişkenlerin araştırma modeline dahil edilebilir. Özellikle, öz-bildirim temelli ölçeklerin yanı sıra pasif kullanım kayıtları ve geçerliliği kanıtlanmış Problemlili Akıllı Telefon Kullanımı (PSU) ölçeklerinin birlikte kullanılması, zaman kaybettirici davranışların daha nesnel biçimde analiz edilmesine katkı sağlayabilir.
- Bu çalışmada kullanılan Zaman Yönetimi Ölçeğinin üç faktörlü yapısı, daha önce gerçekleştirilen özgün geliştirme ve Türkçe uyarlama çalışmalarında doğrulanmış olmakla birlikte, mevcut araştırma kapsamında Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) uygulanmamıştır. Çalışmanın temel amacı, ölçeğin faktör yapısını yeniden test etmekten ziyade, turizm rehberliği öğrencilerinin zaman yönetimi becerilerinin betimlenmesi ve çeşitli değişkenlerle ilişkilerinin incelenmesi olduğundan, yapı geçerliğine yönelik ileri düzey analizlere yer verilmemiştir. Bununla birlikte, örneklem üzerinde model uyum indekslerinin raporlanması ve cinsiyet ya da sınıf düzeyi gibi demografik değişkenler açısından ölçme değişmezliğinin test edilmesi, ölçeğin yapısal geçerliğine ilişkin daha güçlü kanıtlar sunabilecektir. Bu nedenle, söz konusu analizlerin daha geniş ve farklı örneklemlemlerle gerçekleştirilecek gelecekteki çalışmalarda ele alınmasının yararlı olacağı değerlendirilmektedir.

Beyan

Makalenin tüm yazarlarının makale sürecine verdikleri katkı eşittir. Yazarların bildirmesi gereken herhangi bir çıkar çatışması yoktur. Bu çalışmada kullanılan verilerin toplanabilmesi için gerekli olan etik kurul izin belgesi Balıkesir Üniversitesi 28.03.2025 tarihli ve 2025/03-40 sayılı toplantıda alınmıştır.

KAYNAKÇA

- Adair, J. (2006). *Etkili Zaman Yönetimi*. İstanbul: Babıali Kültür Yayıncılık.
- Akatay, A. (2003). Örgütlerde Zaman Yönetimi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (10), 281-300.
- Akbolat, M., Durmuş, A., Ünal, Ö. & Şahin, H. (2020). Zaman Yönetimi Motivasyonu Etkiler Mi? *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*.1-14.
- Alay, S. & Kocak, S. (2002). Validity and Reliability of Time Management Questionnaire. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(22), 9-13.
- Alay, S., & Koçak, S. (2003). Üniversite Öğrencilerinin Zaman Yönetimleri ile Akademik Başarıları Arasındaki İlişki. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 35(35), 326-335.
- Altuntaş, O., & Kayıhan, H. (2013). Üniversite Öğrencilerinin Zaman Yönetimi Farkındalıklarının İncelenmesi. *Ergoterapi ve Rehabilitasyon Dergisi*, 1(2), 47-53.
- Büyüköztürk, Ş. (2002). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı* (2. Baskı). Pegem Yayıncılık.
- Britton, B. K., & Tesser, A. (1991). Effects of Time-Management Practices on College Grades. *Journal of Educational Psychology*, 83(3), 405-410
- Caz, Ç., & Tunçkol, H. (2015). Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Zaman Yönetimi Becerilerinin İncelenmesi. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 91-100.
- Çağlıyan, V., & Güral, R. (2009). Zaman Yönetimi Becerileri: Meslek Yüksek Okulu Öğrencileri Üzerine Bir Değerlendirme. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2009(2), 174-189.
- Çimen, K., Ekinci, N. E., Altınok, B., & Özdilek, Ç. (2017). Üniversite Öğretim Elemanlarının Zaman Yönetimi Anlayışlarının İncelenmesi. *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(2), 111-118.
- Demir, H. (2003). *Zaman Yönetimi ve Gençlik Spor İl Müdürlüğü Yöneticileri Üzerine Bir Uygulama*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Dornan, J., & Maxwell, J. C. (1997). *Başarı İçin Stratejiler*. Çevirmen: Güpgüpoğlu, İ. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Diboğlu, D., & Eryılmaz, G. (2021). Zaman Yönetimi Konulu Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Profili. *Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(1), 164-185.
- Gözel E. (2009). *İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Zaman Yönetimi Hakkındaki Görüşleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, Afyonkarahisar.
- İşçeli, Z., & Kılıç, G. (2018). Lisans Düzeyinde Turizm Rehberliği Eğitimi Veren Fakültelerin Müfredatlarının İncelenmesi. *Turist Rehberliği Dergisi (TURED)*, 1(1), 41-56.
- Kuşcu Karatepe, H., Özcan Yüce, U., & Öztürk Yıldırım, T. (2020). Zaman Yönetimi: Üniversite Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma. *Bartın Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 11(21), 1-21.

- Küçükaltan, D., Karalar, S., & Keskin, G. (2013). Etkili Zaman Yönetimi Uygulamalarında Yöneticileri Engelleyen Zaman Tuzakları: Edirne İl Merkezindeki Tekstil Fabrikalarında Görev Yapan Yöneticiler Üzerinde Bir Araştırma. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2013(1), 65-73.
- Lakein, A. (1973). *How To Get Control Of Your Time And Your Life*. New York: New American Library.
- Mackenzie, R. A. (1989). *Zaman Tuzağı: Zamanı Nasıl Denetlersiniz*. Çevirmen: Güneri, Y. İlgi Yayınları.
- Misra, R., & Mckean, M. (2000). College Students' Academic Stress and Its Relation to Their Anxiety, Time Management, and Leisure Satisfaction. *American Journal of Health Studies*, 16(1), 41-51.
- Passig, D. (2005). Future-Time Span as a Cognitive Skills in Future Studies. *Futures Research Quarterly*, 19(4), 27-47.
- Sönmez, V., & Alacapınar, F. G. (2016). *Örneklendirilmiş Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (Genişletilmiş 4. Baskı). Anı Yayıncılık.
- Şen, L. M., & Akgül, M. (2022). Turizm İşletmesi Yöneticilerinin Zaman Yönetimi Algısı ve Zaman Tuzaklarına Karşı Tutumları: Şanlıurfa Örneği. *The Journal of Academic Social Science*, 129(129), 61-84.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2007). *Using Multivariate Statistics* (5th Ed.). London; Pearson.
- Taner, B. (2005). Zaman Yönetimi. *Öneri Dergisi*, 6(23), 67-71.
- Tetik, N. (2006). *Türkiye 'de Profesyonel Turist Rehberliği ve Müşterilerin Turist Rehberlerinden Beklentilerinin Analizi: Kuşadası Örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- Tortumlu, M., Uzun, K., & Yanık, A. (2021). Time Traps of The Modern Age: Views of Young Adults About Time Management. *Journal of Current Researches on Social Sciences* 11(3):377-396.
- Türkel, S., & Leblebici, D. N. (2000). Yönetim Bilimi Açısından Zamanın Anlamı ve Etkili Zaman Yönetiminin Esasları. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 18(1), 351-376.
- Tutar, H. (2007). *Zaman Yönetimi* (2. Baskı). Ankara; Seçkin Yayıncılık.
- Ural, A., & Kılıç, İ. (2005). *Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS ile Veri Analizi*. Detay Yayıncılık.
- Uzun, K., & Tortumlu, M. (2023). Genç Yetişkinlerin Modern Çağın Zaman Tuzakları ile Kendini Affetme Eğilimleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Sinop Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2), 860-892.
- Üren, N. (2025). *Balıkesir Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Akıllı Telefon Bağımlılığının Zaman Yönetimi ve Akademik Başarılarına Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Balıkesir.
- Yavuz, M. (2002). *İlköğretim Okulu Yönetici ve Öğretmenlerinde İş Doyumu, Denetim Odağı ve Demografik Faktörlerin Zaman Yönetimiyle İlişkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Yetgin, D., & Yolal, M., (2018). Turist Rehberinin Tur Yönetimi. S. Eser, S. Şahin & A.C. Çakıcı (Ed). *Turist Rehberliği* (ss.137-160), Detay Yayıncılık.

Zeybek, E., & Bayram, A. (2016). Zaman Yönetimiyle Tükenmişlik Sendromu Arasındaki İlişki: Beş Yıldızlı Otel İşletmeleri Çalışanları Üzerine Bir Araştırma. *Eurasian Business & Economics Journal*, 441-455.

World Federation of Tourist Guide Associations- WFTGA (2025). <https://wftga.org/about/> (Erişim Tarihi: 04.04.2025).

Determining the Time Management Skills of Tourism Guiding Students

Ece Özge PAMUK

Balıkesir University, Institute of Social Sciences, Balıkesir/Türkiye

Özlem KÖROĞLU

Balıkesir University, Faculty of Tourism, Balıkesir/Türkiye

Beste DEMİR

Balıkesir University, Faculty of Tourism, Balıkesir/Türkiye

Extended Summary

Time management can be defined as the application of managerial functions such as planning, organizing, and controlling to an individual's personal activities in order to achieve goals in both private and professional life (Akbolat et al., 2020, p. 2; Dornan & Maxwell, 1997, p. 5). Time management does not involve stopping or slowing down time; rather, it refers to planning how time will be used effectively (Türkel & Leblebici, 2000). As understood from these definitions, time management is perceived as a process. According to Küçükaltan, Karalar, and Keskin (2013), time management consists of four stages. The first stage involves determining the goals and objectives of the activity to be carried out; the second stage focuses on analyzing the activities; the third stage involves filtering the activities by eliminating goals that are not suitable for the individual; and the fourth and final stage consists of moving into the main process and implementation. When applied effectively, time management offers numerous advantages, such as reducing time shortages, directly increasing individual productivity, and playing an important role in future planning (Akatay, 2003, p. 282). Effective use of time is a factor that directly affects individuals' quality of life.

Tourist guiding is a field that requires not only the transfer of knowledge but also the effective management of time. The successful implementation of a tour program largely depends on the guide's ability to plan time, set priorities, and adapt quickly to changing conditions. Particularly in field applications, completing tour routes within predetermined timeframes and making rapid and effective decisions in emergency situations constitute direct areas in which time management skills are applied. A successful guiding service involves not only providing information, but also managing time, group expectations, and environmental conditions in a balanced manner (Yetgin & Yolal, 2018, p. 137).

The comprehensive nature of tours makes time management especially important for tourist guides. While tour programs are extensive in content, they are also constrained by limited time. Tourist guides are expected to carry out tour programs fully and on schedule within these limited timeframes. Time, as a resource that flows continuously and cannot be stopped, controlled, retrieved, altered, or stored, necessitates careful planning. The primary causes of time loss are lack of planning or insufficient planning. However, planning time offers significant advantages, such as enabling focus on objectives, facilitating the coordination of efforts, and reducing the waste of time and labor (Akatay, 2003).

This study aims to evaluate the time management skills of tourism guiding students from a holistic perspective and to examine the relationship between these skills, academic achievement, and various demographic variables. Specifically, the study seeks to determine the time management skills of students enrolled in an undergraduate

tourism guiding program. In the research, the survey model, one of the quantitative research methods, was preferred due to its ability to reach large samples, its relatively economical and practical implementation process, and its suitability for enabling the generalization of the findings.

The findings of the study indicate that students possess a certain level of awareness and competence in time management; however, these skills are not sufficiently developed across all sub-dimensions. In particular, there is a need for supportive practices to help students cope with time-consuming behaviors such as distraction, procrastination, and lack of planning. In this context, time management training to be provided at the university level is important both for supporting academic achievement and for enabling students to achieve sustainable productivity in their personal and professional lives.

In conclusion, although tourism guiding students demonstrate developed time management skills, enhancing these skills in a more balanced and holistic manner would increase their potential contribution to academic success. Integrating time management and self-regulation skill development into educational programs may elevate students' academic and professional competencies to a higher level.

Ek 1. Etik Kurul İzni

Evrak Tarih ve Sayısı: 18.04.2025-E 508285
Evrak Tarih ve Sayısı: 11.04.2025-505369

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ARAŞTIRMALARI ETİK KURULU

Toplantı Tarihi	: 28.03.2025
Toplantı Sayısı	: 2025/03-40
Toplantı Saati	: 10:00
Araştırmanın Başlığı	Türkçe : Turizm Rehberliği Bölümü Öğrencilerinin Zaman Yönetimi Becerilerinin Belirlenmesi İngilizce : Determination of Time Management Skills of Tourism Guidance Department Students
SORUMLU ARAŞTIRMACI	
Ad Soyad	: Arş. Gör. Beste DEMİR
Kurumu	: Balıkesir Üniversitesi/ Turizm Fakültesi
YARDIMCI ARAŞTIRMACI/ARAŞTIRMACILAR	
<u>Adı Soyadı</u> Prof. Dr. Özlem KÖROĞLU Ece Özge PAMUK	<u>Kurumu</u> Balıkesir Üniversitesi/ Turizm Fakültesi Balıkesir Üniversitesi

Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu 28.03.2025 tarihinde Prof. Dr. Bayram ŞAHİN'in başkanlığında toplandı. Görüşme sonunda, yukarıda bilgileri yer alan araştırmanın Bilimsel Araştırma Etik Kurul Onay Belgesi talebi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulunca değerlendirilmiş ve etik açıdan uygun bulunmuştur.

BAŞKAN
Prof. Dr. Bayram ŞAHİN

Prof. Dr. Sebahattin KARAMAN
Üye

Prof. Dr. Salim ÇONOĞLU
Üye

Prof. Dr. Uğur GÜRGAN
Üye

Prof. Dr. Selvihan KILIÇ ATEŞ
Üye

Doç. Dr. İbrahim Murat BİCİL
Üye

Doç. Dr. Nuri Berk GÜNGÖR
Üye

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.